

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

PFU-SAK NR. 092A/23

KLAGER: Berit B. Jørgensen
PUBLIKASJON: Norge IDAG
PUBLISERINGSDATO: 05.05.2023
STOFFOMRÅDE: Tro og livssyn
SJANGER: Nyhet/aktualitet
SØKERSTIKKORD: Kildekritikk og opplysningskontroll, saklighet og omtanke, samtidig imøtegåelse, omtale av barn, faktiske opplysninger og kommentar, premisser.
REGISTRERT: 11.05.2023
BEHANDLET I PFU: 27.09.2023
BEHANDLINGSTID: 136 dager
KLAGEGRUPPE: Privatperson/offentlig aktør
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER: Parallellklage foreligger i sak 090B/23, Arendal på skeiva mot Norge IDAG.

SAMMENDRAG:

Norge IDAG publiserte i mai 2023 artikkelen «Sagaen om Arendal på Skeiva og kjønnskifte-klassen». Her skriver avisa at over halvparten av elevene i en klasse i Arendal ønsker å skifte kjønn, at «Arendal på skeiva» går til verbalt angrep på Frelsesarmeen og ordfører, samt at en sexolog i kommunen vil at alle barn og unge skal snakke om kjønn og sex. Avisen trykker også et bilde av sexologen sammen med et barn, tatt på et Pride-arrangement.

KLAGEN:

Klager er sexologisk rådgiver Berit Bulien Jørgensen i Arendal kommune, støttet av avdelingsleder Lena Utby Almenning og virksomhetsleder May Karin Holanger.

Klager anfører at Norge IDAG har brutt kravene til kildekritikk og opplysningskontroll, og at det etter deres kunnskap ikke finnes noen klasse der over halvparten vil skifte kjønn. Klager stiller seg kritisk til kilden som skal være en person som har sendt inn et leserbrev, og som forteller at vedkommende har blitt forklart dette av en elev i en parallellklasse.

Klager anfører at avisen fremstiller det slik at hun har ansvar for den såkalte «kjønnsskifteklassen», og at dette er feil. Klager kjenner seg heller ikke igjen i at Arendal kommune opplever «ein revolusjon som handlar om sex», og etterlyser kilde for dette. Ifølge klager framstilles dette som noe klager eller kommunen har ansvar for.

Klager anfører at Norge IDAG bruker ordet *seksualiseringsundervisning*, mens Fædrelandsvennen omtalte *seksualitetsundervisning*. Ifølge klager har de to uttrykkene svært ulikt innhold, og anfører at hun på ingen måte arbeider for å seksualisere barn og unge. Dermed tillegger avisa henne holdninger og intensjoner hun ikke har.

Når avisa gjengir en PDF som klager har laget, så introduseres denne med en tekst om at den er «ideologisk» og forma med tanke på «å skaffe fleire folk som kan arbeide med å setje ideologien ut i praksis». Klager anfører at hun ikke kjenner seg igjen og at innholdet presenteres på falske premisser.

Klager anfører også brudd på VVP 4.2, fordi artikkelens tone er anklagende og negativ, og gir inntrykk av at klager er tilknyttet «Arendal på skeiva», noe som ikke er riktig.

VVP 4.8 er brutt fordi avisa har hentet et bilde fra Facebook-siden til «Arendal på skeiva», som viser klager med sin ni år gamle datter. Avisa har ikke tatt hensyn til hvilke konsekvenser dette kan få for barnet. Hun blir ifølge klager presentert i en kontekst der det legges opp til at leserne skal bli opprørt over innholdet, og klager har aldri samtykket til at hennes barn skal bli avbildet i en slik sammenheng.

Norge IDAG har ifølge klager redigert bort sentrale deler av hennes PDF, men velger derimot å informere om at det opplyses om «min epost/tlf.nr. på siste side, noe jeg ikke ser relevansen av, og finner ubehagelig å ha presentert i denne artikkelen». Dette er ifølge klager mangel på saklighet og omtanke, jf. VVP 4.1.

På bakgrunn av det nevnte anfører klager at hun burde fått anledning til å imøtekomme innholdet før publisering. Det har hun ikke fått, og dermed har avisa brutt VVP 4.14, anføres det i klagen.

FORSØK PÅ MINNELIG LØSNING:

Partene har vært i kontakt med sikte på å løse saken i minnelighet, uten at dette har ført fram.

TILSVARSRUNDEN:

Norge IDAG svarer at de har fulgt opp ved å gi klager «rikelig plass i vår avis til å uttale seg fritt slik hun ønsker». Redaksjonen skriver: «Vi mener også at dersom vår sak skal kritiseres bør også de andre avisene som har omtalt saken rammes på samme måte. Vi har bare referert det som stod på Facebook og i andre aviser. Da vi fikk vite av avisen Dagen at vi var klaget inn for PFU av sexolog Berit Bulien Jørgensen, tok vi umiddelbart kontakt med henne for et intervju og gav henne anledning til å fortelle sin versjon av forholdene i Arendal.»

Klager anfører at avisa etter klagen har skrevet om henne i fire nye artikler, og utvider

klagen til å gjelde:

- «Mener kjønnet blir tildelt ved fødsel» (16.05.23)
- «Norge IDAG klaget inn for PFU av «Arendal på Skeiva» og sexolog Jørgensen» (papirtittel: «Kjønnsvirring i Arendal») (20.05.23)
- «Press fra alle kanter» (lederartikkel 24.05.23)
- «Sexologen i Arendal med krav til Norge IDAG» (26.05.23)

Klager forstår avisens tilsvare som at de viser til sitering fra Sørlandsavisen, og at de ikke har kutyme for å nekte leserinnlegg fra politikere. Klager anfører at innlegget som Norge IDAG viser til, fremsetter fakta som ikke stemmer. Avisa skal være kritisk til valg av kilder og kontrollere at opplysninger de presenterer er riktige, og fritas ikke fra dette ansvaret ved at andre har publisert samme innlegg tidligere, påpeker klager. Publiseringen av 26.05.23 strider mot dette, jf. VVP 3.2.

Klager anfører faktafeil også i publiseringen 20.05.23, der Norge IDAG skriver at Arendal som eneste kommune har ansatt egen sexolog. Dette er en feilaktig opplysning, et enkelt søk vil vise at flere kommuner har dette.

Klager anfører flere faktafeil og brudd på VVP 3.2 i lederartikkelen av 24.05.23: Det fremstilles som om klager har latt være å gi tilbakemelding, selv om hun skrev i epost at hun ikke ønsket å svare på spørsmål så lenge saken er til klagebehandling i PFU, noe som ikke kommer fram. Når det i lederen skrives at «Sexologen bruker deler av tiden sin der hun er i samtale med små og store barn om sex, på å snakke om å bytte kjønn», så er det en uriktig påstand, ifølge klager. Det er også uriktig å skrive at det i Norge ikke kreves psykiatrisk utredning før man setter i gang med pubertetsblokkere og hormonbehandling. Klager anfører at nasjonal behandlingstjeneste for kjønnsinkongruens ved Rikshospitalet krever dette.

Klager anfører brudd på VVP 3.3 om premisser, og skriver: «De viser i tilsvaret, samt i flere av avissakene, til et «intervju» de har gjort med meg. Ettermiddagen 16. mai fikk jeg en telefon fra sjefredaktør Trine Overå Hansen som presenterte seg med at hun ringte fra Norge IDAG og gikk rett på spørsmål om jeg hadde klaget dem inn til PFU og hvorfor. Jeg forsto det som om dette var en samtale for å oppklare klagegrunnlag og forklarte. Jeg ble avbrutt flere ganger med spørsmål og da jeg hørte tastaturet hennes i bakgrunnen spurte jeg om hun skulle skrive dette i avisen. «Selvfølgelig», var svaret jeg fikk. Jeg sa da at jeg ikke hadde fått beskjed om det og ba om å få alt skriftlig, og om sitatsjekk. Etter å ha bekreftet at jeg skulle få dette, ble jeg møt med kommentaren «tør du ikke å snakke med meg?», og jeg sa at jeg opplevde det som en ubehagelig samtale før jeg avsluttet. Jeg ble aldri informert om at dette var et intervju, og fikk heller ikke inntrykk av det ut fra tonen i samtalen, som opplevdes sint og angripende.»

Klager anfører at Norge IDAG valgte å publisere hennes forslag til minnelig ordning i sin helhet i avisa 26.05.23. Klager skriver: «Jeg opplevde igjen at det ikke var klare premisser fra avisens side for hva som er kommunikasjon med avisen og hva som er avissak.»

Klager anfører brudd i artikkel fra 16.05.23: «Setningene «Vi teller ikke» og «Når et barn blir født sier legen, det er gutt» er sitater jeg ble tilsendt i sitatsjekk, og setninger jeg ikke fikk fullført i telefonsamtalen før Hansen fulgte opp med nye spørsmål. Jeg fjernet disse og skrev et utfyllende svar i sitatsjekken, som fremstiller fakta. Hansen tok allikevel disse sitatene, som jeg hadde strøket, med inn i saken hun skrev.»

Klager reagerer på at hun blir omtalt som del av en bevegelse i lederartikkelen av 24.05.23, og anfører at hun arbeider ut fra et faglig perspektiv.

Klager anfører brudd på VVP 4.13 om retting av feil, at avisa har valgt å ikke å gå i dialog, men heller fortsette å fremsette feilaktige opplysninger om henne. Klager opplyser at hennes ledere i Arendal kommune har skrevet et leserinnlegg til avisen med beskrivelse av arbeidet som blir gjort. Dette er ikke blitt publisert og de har ikke fått noen tilbakemelding, ifølge klager.

Det anføres brudd på VVP 4.17 om sletting av nettkommentarer, der klager viser til en kommentar på avisas Facebook-side 20.05.23, og skriver: «Første kommentar, som ble lagt ut samme dag som saken ble publisert, viser en illustrasjon av en person som har en regnbuepistol i bakhodet, samt svært drøye påstander med årstall knyttet til dem. Disse påstandene går langt over grensen for hva som er god presseskikk og Norge IDAG må ta ansvar for dette.»

Norge IDAG svarer at de ikke har gjort annet enn å referere en sak som folk brydde seg om i Arendal, og at det er hentet fra åpne kilder. Redaksjonen anfører at de hadde snakket med en kilde som hadde snakket med unge og gjengitt synspunktene deres. Norge IDAG anfører at dette er en reell person som har benyttet seg av sin ytringsfrihet.

Avisa skriver: «Vi har i etterkant tilbudt de som har klaget til PFU svar-rett i vår avis, og har også intervjuet dem. Det har skapt flere vinkler i saken.»

Redaksjonen mener de ikke har forulempet noen, «selv om det tydeligvis er en uenighet om hva som er fakta». Avisa anfører at de har et ansvar for å belyse et brennbart tema, kjønnskongvertering, som bør belyses fra mange synsvinkler.

Norge IDAG anfører at de ikke realitetsbehandlet påstandene i leserbrevet, bare gjengitt hva parter har skrevet, og skriver: «Normalt skulle ikke slike saker kreve samtidig imøtegåelse.»

Reaksjonen anfører at de ikke kan forstå hva anklagerne mener skulle være kritikkverdig med «vår lille sak», og at en eventuell fellelse i PFU vil skape en interessant presedens.